

Versnellen energietransitie:

Hoe de provincie gemeenten in
Noord-Holland ondersteunt

*Overzicht in ondersteuning, inzicht in waardering
en suggesties voor de toekomst*

Adviesrapport

31 januari 2023

Managementsamenvatting

Doel van het onderzoek: overzicht in ET ondersteuning en inzicht in waardering door gemeenten

Gemeenten spelen een cruciale rol in het uitvoeren van de energietransitie (ET) en het helpen realiseren van de ambitie: 'Noord-Holland klimaatneutraal in 2050'. De provincie ondersteunt gemeenten met het versnellen van de ET door het beschikbaar stellen van verschillende vormen van ondersteuning; van subsidies tot aan kennisontwikkeling en -deling. De aanstaande formatie na de provinciale verkiezingen (maart 2023) geven het momentum om de dienstverlening aan gemeenten goed tegen het licht te houden. Het doel van dit onderzoek is met name inventariserend. We brengen de provinciale ondersteuning op het gebied van de ET aan gemeenten in kaart en bieden inzicht in hoe gemeenten deze ET ondersteuning waarderen.

Aanpak: bureaustudie, interne gesprekken, enquête, benchmark en verdiepende interviews

Het onderzoek vond plaats van oktober 2022 t/m januari 2023. Het onderzoek startte met bureaustudie en interne gesprekken bij de provincie om overzicht te krijgen van de diverse vormen van ET ondersteuning aan gemeenten. Middels een brede enquête en verdiepende interviews haalden we op hoe gemeenten de ET ondersteuning waarderen. Ook keken we, over de provinciegrenzen heen, naar Zuid-Holland, Utrecht en Gelderland.

De provincie biedt met circa 44 regelingen gemeenten een breed aanbod van ET-ondersteuning

We brachten circa 44 vormen van ET-ondersteuning aan gemeenten in kaart rond de verschillende thema's binnen ET (waterstof, energie-infra, RES, en warmte). Via diverse subsidies en uitvoeringsregelingen stimuleert de provincie de ET. Ook doet zij veel op het vlak van kennisontwikkeling- & deling, data & monitoring en lobby richting het Rijk. We maakten onderscheid in vier vormen van ondersteuning:

- advies/capaciteitsversterking;
- financieel/subsidies;
- kennisontwikkeling en -deling;
- data en monitoring.

Gemeenten waarderen het brede palet aan ET ondersteuning dat de provincie biedt, wel zijn er kansen voor verbetering

Gemeenten omarmen de ondersteuning die de provincie biedt op het gebied van energietransitie. Ze zijn over het algemeen tevreden (rapportcijfer: 7) en zien dat zij de ondersteuning ook écht nodig hebben. In de verdiepende interviews was veel aandacht voor wat beter kan. Dit levert mooie inzichten op in hoe de provincie haar dienstverlening beter kan laten aansluiten bij de wensen en behoeften van (de kleinere) gemeenten. ET is een complex en groot onderwerp voor gemeenten. Dat zien gemeenten ook terug in de vele vormen van ondersteuning: ze zien door het bomen het bos niet meer en zijn niet op de hoogte van alle vormen van ondersteuning die beschikbaar zijn. Ook zijn capaciteitstekort en krapte op de arbeidsmarkt voor de juiste ET expertise knelpunten waar meerdere gemeenten mee kampen. Verder is er behoefte aan maatwerk en flexibiliteit.

Aanbevelingen: inhoud van het aanbod (wat) en manier van aanbieden (hoe) kan beter

Belangrijk inzicht in dit onderzoek is dat grotere en kleinere gemeenten sterk verschillende behoeften hebben. Ons advies is om je als provincie vooral te richten op kleinere en middelgrote gemeenten, die met minder kennis en capaciteit in huis voor dezelfde opgaven staan als grotere gemeenten – zowel in *wat* je aanbiedt, als in *hoe* je dat aanbiedt. Wat kan er beter? De provincie kan meer inzetten op ondersteuning in uitvoeringskracht, helderheid bieden over de provinciale rol in de diverse ET thema's. Ook kan de vindbaarheid van de diverse vormen van ondersteuning beter en kan de bruikbaarheid van de ET ondersteuning worden vergroot, bijvoorbeeld door meer te ontzorgen bij de aanvraag van subsidies. Tot slot is het belangrijk dat de provincie in gesprek blijft met gemeenten om te begrijpen en eventueel bij te sturen (reflexief monitoren) in de type en vorm van ET ondersteuning.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting.....	3
Inhoudsopgave.....	5
1. Inleiding	6
2. Aanpak	8
3. Overzicht.....	11
4. Inzicht.....	16
5. Benchmark.....	22
6. Advies.....	24
Bronnen & Bijlagen	28

1. Inleiding

Waarom, en waarom nu, een onderzoek naar de ondersteuning die de provincie gemeenten biedt in de energietransitie?

1.1 Aanleiding

De energietransitie (ET) is in volle gang: we maken na een periode van uitdenken en afstemmen in nationale doelstellingen en RES'en de stap naar uitvoering. En dat vraagt om fors meer inzet van zowel provincie als gemeenten. Gemeenten spelen een cruciale rol in het concretiseren en uitvoeren van de ET. Eén van de zorgpunten is dat niet alle gemeenten even goed in staat zijn om mee te doen. Dat komt voornamelijk doordat ET veel kennis, veel capaciteit en veel participatie vraagt.

Daarom ondersteunt de provincie gemeenten met verschillende regelingen en vormen van ondersteuning. Denk daarbij aan het subsidiëren van het Service Punt Duurzame Energie, subsidie voor extra capaciteit voor de gemeenten en het beschikbaar stellen van capaciteit voor het RES-proces.

We zien dat deze ondersteuning incrementeel is gegroeid en inmiddels een forse omvang heeft. Op dit moment ontbreekt een totaalbeeld van de provinciale ondersteuning op het gebied van de energietransitie (overzicht) en zicht op de waardering door gemeenten (inzicht).

De aanstaande formatie na de provinciale verkiezingen (maart 2023) geven het momentum om de dienstverlening aan gemeenten goed tegen het licht te houden. VINU heeft de provinciale ondersteuning in kaart gebracht en via een enquête en gesprekken met gemeenten onderzocht hoe zij de ondersteuning waarderen. Op basis daarvan brengen wij suggesties en adviezen uit voor verbetering.

1.2 Leeswijzer

- in **hoofdstuk 2** presenteren we de aanpak van het onderzoek.
- in **hoofdstuk 3** geven we een overzicht van de diverse vormen van provinciale ET ondersteuning. Dit zijn de resultaten en belangrijkste inzichten uit de interne inventarisatie.
- in **hoofdstuk 4** delen we de resultaten van de survey en interviews met gemeenten. Dit hoofdstuk geeft inzicht in hoe gemeenten de provinciale ET ondersteuning waarderen.
- in **hoofdstuk 5** delen we de uitkomsten van de benchmark en geven we een inkijkje in wat 3 andere provincies doen op het gebied van ET ondersteuning.
- tot slot sluiten we in **hoofdstuk 6** het rapport af met de belangrijkste conclusies en adviezen voor verbetering.

**Bureaustudie, interne gesprekken, benchmark, enquête en
verdiepende interviews.**

**Bureaustudie, interne gesprekken, benchmark, enquête en
verdiepende interviews.**

2.1 Onderzoeksvraag

Op welke wijze biedt de provincie Noord-Holland ondersteuning aan de gemeenten op het gebied van de ET en hoe waarderen de gemeenten in Noord-Holland deze ondersteuning?

2.2 Methode

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden volgden we een aanpak bestaande uit drie fasen:

1. **Interne inventarisatie:** het in kaart brengen van de diverse vormen van provinciale ondersteuning aan gemeenten op het gebied van ET door middel van bureauonderzoek en circa 15 interne gesprekken.
2. **Externe inventarisatie:** onderzoeken hoe gemeenten de provinciale ET ondersteuning waarderen middels een online vragenlijst aan alle 44 gemeenten en 11 verdiepende interviews. Daarnaast is een benchmark uitgevoerd om te onderzoeken hoe 3 andere provincies informatie verschaffen.
3. **Adviesfase:** conclusies en advies vastleggen in een rapportage.

Figuur 1: onderzoek aanpak in één oogopslag

Aanvullend op de bureaustudie, interne gesprekken, de survey en externe interviews, organiseerden we gedurende het proces een aantal interne klankbordgroepen om voortgang en uitkomsten te bespreken. Bijlage 1 geeft een overzicht van de geraadpleegde organisaties en personen voor dit onderzoek.

2.3 Scope

Afbakening energietransitie

Vanuit de provincie wordt vanuit verschillende sectoren, programma's en teams aan ET gewerkt. We beperken ons in dit onderzoek tot de ondersteuning die aan gemeenten wordt gegeven binnen het Programma ET. Ondersteuning op het gebied van ET in de sectoren Mobiliteit en Regionale Economie en Erfgoed is ook in kaart gebracht. De provinciale inzet in het landelijk gebied en vanuit de omgevingsdiensten vallen buiten de scope.

Afbakening in tijd

Het onderzoek vond plaats tussen oktober 2022 en januari 2023 en richt zich op de ondersteuning die de provincie aan gemeenten biedt binnen de huidige coalitieperiode (2019 -2023) met een focus op regelingen die nu (Q1 2023) beschikbaar zijn.

Definitie ondersteuning

Wij onderscheiden vier vormen van provinciale ondersteuning aan gemeenten rond ET (zie figuur 2).

Figuur 2: definitie van ondersteuning

An aerial photograph of a vast tulip field in the Netherlands, with rows of colorful tulips in shades of green, yellow, and red. A canal runs alongside the field, and several white wind turbines are visible in the background under a clear blue sky. A small tractor is visible in the foreground, working in the field.

3. Overzicht

Van provinciale ondersteuning aan gemeenten op het gebied van de energietransitie.

We geven een overzicht van provinciale ondersteuning op het gebied van ET. We starten met onze belangrijkste inzichten op basis van interne gesprekken en daarnaast geven we een gestructureerd overzicht van de verschillende vormen van ET ondersteuning aan gemeenten.

3.1 Belangrijkste inzichten

Wat opvalt is dat het aanbod groot is, en dat vindbaarheid en het gebruik van het aanbod kan verbeteren. De provincie communiceert meer volgens de eigen organisatiestructuur, dan volgens de behoefte van de doelgroep. De quotes volgen uit interne gesprekken die gevoerd zijn in het onderzoek.

1. De provincie biedt een **breed en omvattend aanbod** van ET ondersteuning in verschillende vormen: advies/capaciteitsversterking; financieel/subsidies; kennisontwikkeling en -deling; data en monitoring. Er zijn 44 vormen van ondersteuning geïnventariseerd.

“Er is best wel veel aan regelingen, alleen heb ik het overzicht niet, vraag eens aan...”

2. Het **totaaloverzicht** van alle vormen van ET ondersteuning **ontbreekt**, doordat er geen eenduidige definitie is van ET ondersteuning aan gemeenten binnen de organisatie; en doordat vanuit verschillende sectoren, programma's en teams aan de ET wordt gewerkt. Bovendien verschilt de rol van de provincie: soms faciliteert of agendeert de provincie regelingen en soms is de provincie uitvoerder.

“Wij zijn als provincie ondersteunend en faciliterend aan gemeentes. Dat is onze rol. Gemeenten mogen meer stelling nemen. We willen dit wel en dit niet. Ik mis vaak wel een heldere visie op energie bij gemeenten.”

3. Het daadwerkelijke **gebruik** van ET ondersteuning **verschilt** sterk per regeling; een heldere analyse van oorzaken ontbreekt vaak. De regelingen rondom de warmtetransitie van de gebouwde omgeving; stimulerend energietoezicht bedrijven; duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven en HIRB+ Duurzaamheid worden bijvoorbeeld veel gebruikt. De regeling rond transformatorstations en tracés wordt minder benut.

“Op een aantal regelingen wordt niet veel beroep gedaan. Ik denk dat gemeenten geen zin hebben om voor een relatief laag bedrag een ingewikkelde aanvraag te doen. Ik weet het niet.”

“Je bent met de energietransitie bezig met plannen voor 10-15 jaar. Capaciteit bij gemeenten is beperkt. Onze subsidieregeling is er om die capaciteitstekort aan te pakken. De regeling wordt nauwelijks gebruikt. Weten gemeenten ervan? Zou er in een andere vorm meer gebruik van gemaakt worden?”

4. De **vindbaarheid** van regelingen is **niet optimaal**. Actuele subsidieregelingen zijn per beleidsonderwerp gebundeld in het provinciale subsidieloket, maar omdat ET onder verschillende beleidsonderwerpen valt, zijn de regelingen niet op één plek te vinden. Bovendien kun je in het subsidieloket niet filteren op regelingen die gericht zijn op gemeenten.

“Ik heb een paar keer bij een gemeente gezeten. Veel ambtenaren kennen het servicepunt duurzame energie bijvoorbeeld niet. Hoe kan dat? Wat kunnen wij als provincie daaraan doen?”

3.2 Overzicht: resultaat interne inventarisatie

Figuur 3 geeft een overzicht van de diverse vormen van provinciale ET-ondersteuning (aan gemeenten). Bijlage 2 bevat een totaaloverzicht van alle huidige ET ondersteuning aan gemeenten. Dit overzicht is gebaseerd op bureaustudie en interne gesprekken.

Mensen en middelen

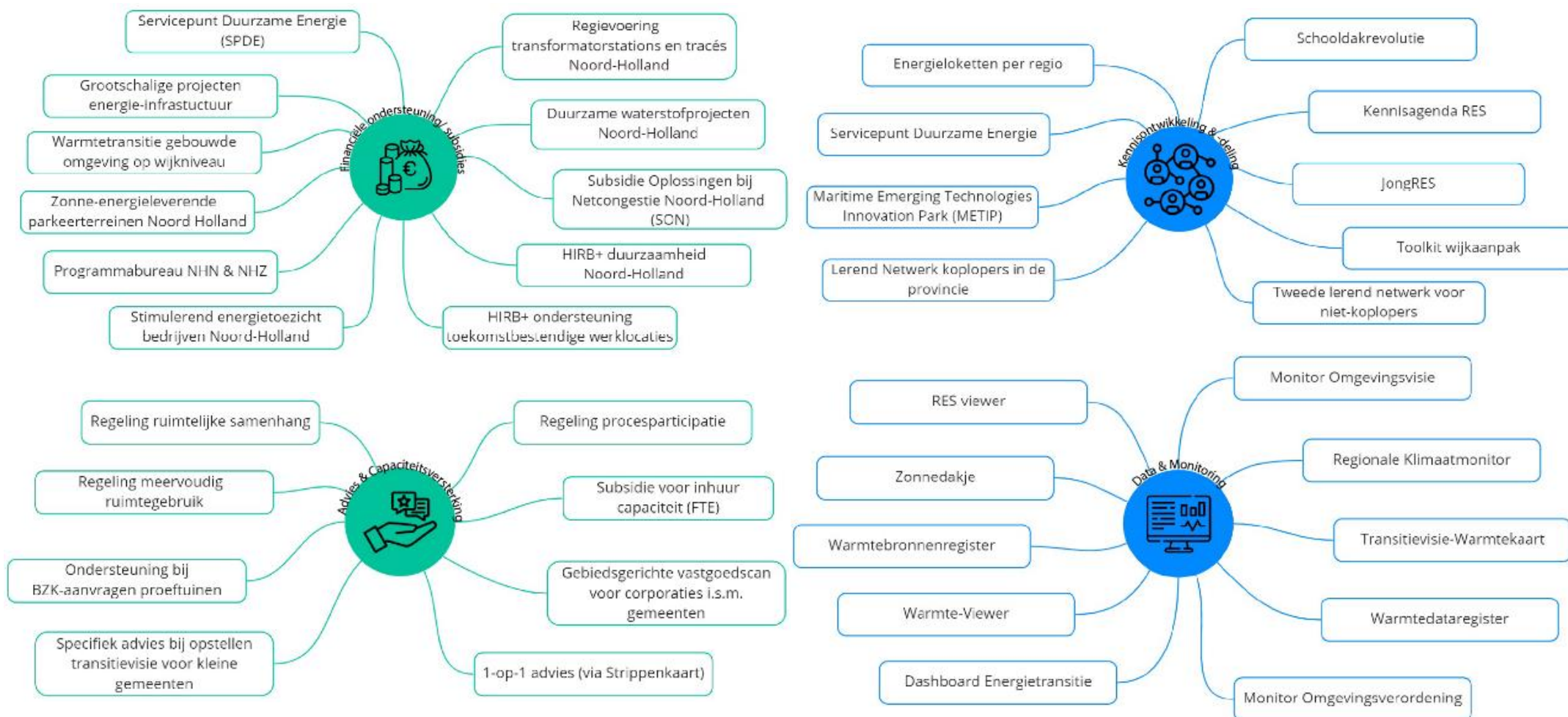
De provincie bracht op hoofdlijnen haar inzet aan mensen en middelen in beeld op het gebied van ET. De totale capaciteit op het thema ET is tussen 2019-2023 gegroeid tot een bandbreedte van circa 20 tot 26 fte.

Aan middelen is er in 2020 circa € 8 miljoen uitgegeven aan ET, in 2021 ruim € 10 miljoen en in 2022 ruim € 17 miljoen. Er is met name een toename te zien aan uitgaven voor subsidieregelingen binnen de thema's warmte, duurzame opwek/ RES en energie-infrastructuur.

Provinciale ET ondersteuning die gemeenten indirect helpen bij het versnellen van de energietransitie

Mist u in onderstaande overzichten, of in bijlage 2 een vorm van ET ondersteuning? Dat kan. De scope van dit onderzoek is provinciale ET ondersteuning aan **gemeenten**. Ondersteuning gericht op andere doelgroepen, of ondersteuning dat indirect ten bate van gemeenten is, is niet meegenomen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan ondersteuning van het programmabureau Noord Zeekanaal, ondersteuning energie coöperaties m.b.t. lokaal eigendom, community slimme netoplossingen en de inzet fixer slimme netoplossingen.

Figuur 3: overzicht van ET ondersteuning aan gemeenten

4. Inzicht

Hoe gemeenten in Noord-Holland de provinciale ondersteuning op het gebied van de energietransitie waarderen.

We geven inzicht in de gemeentelijke waardering van provinciale ondersteuning op het gebied van ET. We starten met onze belangrijkste inzichten op basis van een enquête onder gemeenten en de inzichten uit de verdiepende interviews.

De enquête is uitgezet onder alle Noord-Hollandse gemeenten. Van de 145 aangeschreven ET-collega's bij 44 gemeenten hebben er 29 gereageerd. Dit maakt een respons van 20%, hetgeen gemiddeld is voor dergelijk onderzoek. In de enquête vragen we naar:

- Bekendheid van diverse vormen van ondersteuning;
- Vindbaarheid van diverse vormen van ondersteuning;
- Inhoudelijke ET-thema's waar de provincie meer op in kan zetten;
- Tips voor verbetering van de ondersteuning.

4.1 Belangrijkste inzichten

Gemeenten omarmen de provinciale ondersteuning. Ze zijn over het algemeen tevreden en zien dat zij de ondersteuning ook écht nodig hebben. In de verdiepende interviews hebben we doorgevraagd op wat beter kan. Dit levert mooie inzichten op in hoe de provincie mogelijk haar dienstverlening kan verbeteren.

Gemeenten geven de provincie een **gemiddeld rapportcijfer van een 7** voor het bieden van ondersteuning op het gebied van de ET. Daarbij is het goed te vermelden dat 38% van de respondenten een rapportcijfer 8 geven. De beoordeling voor de diverse ET thema's loopt uiteen. Voor de RES krijgt de provincie een rapportcijfer van een 7,3, voor warmte een 6,6, voor energie-infra een 6,8 en voor waterstof een 5,5. Financiering onderzoek en ondersteuning t.b.v. de RES, de ondersteuning via het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) en de taskforce worden veel genoemd als ondersteuning waar gemeenten blij mee zijn.

“De provincie is erg benaderbaar. Dit is de afgelopen jaren gegroeid. Waardeer ik zeer.”

“Ik vind dat er echt al ontzettend veel is. Ondersteuning vanuit programmabureau RES is echt fantastisch. Bij allerlei informatiebrieven, raadsbrieven en collegevoorstellen werd meegedacht. Het is ook aan ons, aan gemeenten, om gebruik te maken van het aanbod.”

“SPDE is goed ingericht om vanuit de vraag te ondersteunen bij het zoeken naar antwoorden.”

ET is een complex en groot onderwerp voor gemeenten. Dat zien gemeenten ook terug in de vele vormen van ondersteuning én in de constante capaciteitsdruk in hun eigen organisatie. Daarom helpt het om **informatie over regelingen gestructureerd en overzichtelijk** aangeboden te krijgen. De enquête en de interviews laten tevens zien dat gemeenten niet op de hoogte zijn van alle vormen van ET ondersteuning. SPDE en de taskforce energie-infra (respectievelijk 86 en 83% van de respondenten) zijn goed bekend, terwijl de regeling meervoudig ruimtegebruik en het dashboard ET voor een groot deel van de respondenten onbekend is (respectievelijk 62 en 93 %).

“Ik vind dat de provincie al heel veel hulp aanbiedt.”

“Het zou fijn zijn als er via één duidelijk kanaal wordt gecommuniceerd over ET.”

“Wel is het erg veel (ondersteuning) en mist er overzicht. ‘Nu krijg ik zoveel informatie. Het is teveel. Ik zie door het bomen het bos niet en kan er geen gebruik van maken.’

Inhoudelijk is de ET erg complex. Over het algemeen halen we op dat de provincie inhoudelijk de goede ondersteuning biedt. Wel zijn er, in lijn met de behoefte van gemeenten, een aantal thema's

waar de provincie meer op kan inzetten. Concreet gaat het om **extra inhoudelijke ondersteuning** rond: netcongestie, ET in de gebouwde omgeving, warmtenetten en wind.

“Een windregisseur die langs gaat bij gemeenten kan helpen en kennis kan aandragen en verbinden. Mijn indruk is dat veel gemeenten op dit vlak toch weinig kennis hebben.”

“De huidige inzet en het aanbod aan ondersteuning sluit goed aan bij onze agenda”

“Voor de ET gebouwde omgeving is veel kennis nodig. De extra mensen zullen er waarschijnlijk niet komen dus is het zaak de bestaande menskracht beter te voorzien van kennis en expertise die je makkelijk kan bereiken. (Kenniscentrum net zoals provincie Groningen)”

In gemeenten is bestuurlijk draagvlak voor maatregelen met betrekking tot ET broos. Sommige gemeenten staan daarom open voor **méér sturing** vanuit de provincie en een minder afwachtende houding. Dat helpt om uitvoering lokaal te versnellen en in regionale samenwerking rondom wind, geothermie en aquathermie. Meer **capaciteit** zou ook helpen: regionale samenwerkingsverbanden kosten met name kleinere gemeenten veel tijd.

“Ik ben blij met de rol die de provincie inneemt als meedenkend partner.”

“De rol van de provincie blijft soms te veel hangen in plannen maken, vergaderstructuren en het agenderen van knelpunten. (...) Kijken hoe we gezamenlijk meer in de doe-stand komen. In plaats van de praat-stand. Die urgentie mis ik bij de provincie.”

“Je kunt wel subsidies in het leven roepen, maar als je geen handjes hebt om het aan te vragen en uit te voeren dan heb je er vrij weinig aan.”

“Er zijn tamelijk veel regionale overleggen over ET; overleggen met veel overlap. Voor kleine gemeenten erg moeilijk om al die overleggen te participeren naast alle ‘gewone’ werkzaamheden. Herstructureren?”

Er is behoefte aan **maatwerk én flexibiliteit**. Veel regelingen zijn generiek en vragen een grote investering in tijd en middelen om in aanmerking te komen. Met name kleinere gemeenten met geringe capaciteit – waar veel regelingen juist op gericht zijn – komen daardoor (onbedoeld) in de knel.

“Ga vaker in gesprek met gemeenten over hun behoefte.”

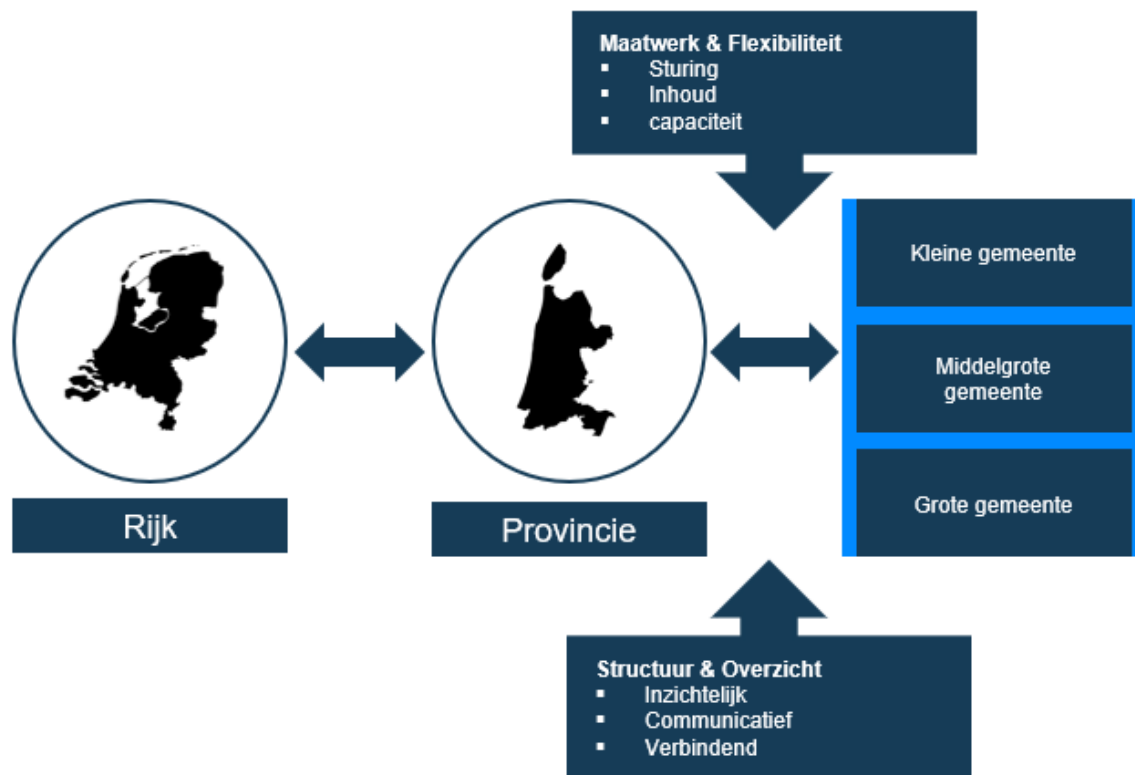
“Probeer niet alles vast te regelen maar biedt flexibiliteit - opgaven en behoeften zijn overal net anders.”

“De provincie is een complexe partner. Een partij die ondersteunt, en ook een partij die gaat over de omgevingsverordeningen en het bevoegd gezag. Daartussen zit een enorm spanningsveld. Daarom is het fijn dat je iemand (bij de provincie) hebt die de grenzen opzoekt en meedenkt wat er wél kan binnen de regels.”

“Een windregisseur die langs gaat bij gemeenten kan helpen en kennis kan aandragen en verbinden. Mijn indruk is dat veel gemeenten op dit vlak toch weinig kennis hebben.”

Bijlagen 3, 4, 5 en 6 bevatten de vragen en resultaten van de externe inventarisatie. Bijlage 3 geeft een overzicht van de enquêtevragen, bijlage 4 laat de enquêteresultaten zien, bijlage 5 bevat de leidraad voor de verdiepende interviews. Tot slot geeft bijlage 6 de hoofdpunten uit de interviews weer.

Figuur 4: samenhang, samenspel én samenwerken in de energietransitie

4.2 Geen one-size-fits-all

Geen gemeente is hetzelfde. De VNG onderscheidt 3 ‘typen’ gemeenten naar schaalgrootte:

- kleine gemeenten < 30.000 inwoners;
- middelgrote gemeenten tussen 30.000 en 80.000 inwoners;
- grote gemeenten > 80.000 inwoners.

Figuur 4 visualiseert de samenhang, het samenspel en de samenwerking in de ET en de betekenis voor de verschillende schaalgrootten van gemeenten en de (on)mogelijkheden voor ondersteuning door de provincie daarin.

Door de **samenhang** van de beschikbare ondersteuningsvormen zorgvuldig af te stemmen op de behoeften geeft dit een impuls op de gewenste versnelling. Een sterk **samenspel** tussen gemeenten en provincies; wie is waar goed in, wie gaat waar over én wat is er voor de opgaven nú nodig? Deze afwegingen sámen maken is nodig. Hiermee ontstaat verbinding en mogelijkheden tot maatwerk in het **samenwerken** aan de benodigde transitie.

5. Benchmark

Over provinciegrenzen heen kijken. Wat leren we van de provincies Zuid-Holland, Utrecht en Gelderland?

In een benchmark kijken we over de grenzen van de provincie Noord-Holland naar de provincies Zuid-Holland, Utrecht en Gelderland. In dit hoofdstuk delen we de belangrijkste inzichten. Wat leren we van andere provincies en hoe kan de provincie Noord-Holland mogelijk de dienstverlening aan gemeenten op het gebied van ET ondersteuning verbeteren?

Voor deze benchmark dienden de websites van de betreffende provincies als uitgangspunt. Op de websites zijn vooral de pagina's met informatie over de verschillende onderdelen van de energietransitie interessant (denk bijv. aan RES, Warmtetransitie, Infrastructuur) en de beschikbare subsidies. Bijlage 7 bevat de analyse van de benchmark.

5.1 Inzichten

Wat provincie Noord-Holland kan leren van andere provincies:

1. Meer gebruik maken van **visuele middelen** voor uitleg en toelichting over het thema en beschikbare regelingen.
2. Toevoegen van **één themapagina over energietransitie**, die overzichtelijk doorlinkt naar gerelateerde onderwerpen zoals RES en Warmte.
3. Alle **subsidies** met betrekking op de energietransitie bundelen om het gebruiksgemak te vergroten.
4. Een goede toelichting op de **rol van de provincie** per beleidsonderwerp, programma of project.

5.2 Resultaten benchmark

Provincie Zuid-Holland

Provincie Zuid-Holland presenteert tien speerpunten uit het programma op de 'hoofdpagina' van het onderwerp ET. Er zijn directe links naar landelijke en het regionale programma's (zeven energieregio's) en naar pagina's met gedetailleerde informatie over provinciale warmte- en energieprogramma's. Hiernaast wordt een lijst met proeftuinen en fieldlabs getoond, bijvoorbeeld over de inzet van H₂-onderzoeken. Subsidies en investeringen worden gebundeld onder het thema ET.

Provincie Utrecht

Op de hoofdpagina van ET zijn directe links naar uitleg over de verschillende onderdelen en vormen van ET. Voor elk onderdeel wordt de rol van de provincie onder het kopje "Wat is de rol van de provincie?" uitgelegd. Ook zijn korte filmpjes en andere visuele middelen op de pagina's verwerkt om uitleg te geven over wat bijvoorbeeld een systeemstudie is. Via het onderwerp Energie en Klimaat heeft de provincie Utrecht één subsidie beschikbaar met één proces, die 6 verschillende onderwerpen binnen ET bedient.

Provincie Gelderland

Ook bij de provincie Gelderland zijn de verschillende onderdelen van ET direct gelinkt aan de hoofdpagina. Er wordt uitleg gegeven over bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid per deelonderwerp. Op de algemene pagina worden veel grafieken en foto's gebruikt en achterliggende informatie (bijvoorbeeld over de verschillende vormen van warmtetransitie) is in uitklapmenu's onder gebracht. Subsidies met betrekking tot ET zijn niet apart gecategoriseerd. Wel biedt het subsidie loket een uitlegfilmpje over een subsidieaanvraag en vervolgstappen.

6. Advies

En suggesties voor de toekomst.

We constateren dat gemeenten geholpen zijn met het brede palet aan ondersteuning dat de provincie biedt. Uit de interne inventarisatie, de benchmark en de input van gemeenten destilleren we in dit hoofdstuk suggesties voor verbeteringen. We delen het advies op in: i) advies over de inhoud van het aanbod (wat), en ii) de manier waarop de provincie ondersteuning aanbiedt (hoe).

6.1 Inhoud van het aanbod (wat)

Belangrijk inzicht in dit onderzoek is dat grotere en kleinere gemeenten sterk verschillende behoeften hebben. Ons advies is om je als provincie vooral te richten op kleinere gemeenten en/of zoekgebieden binnen die gemeenten, die met minder kennis en capaciteit in huis voor dezelfde opgave staan als grotere gemeenten – zowel in *wat* je aanbiedt, als in *hoe* je dat aanbiedt.

- **Van praten naar doen.** Gemeenten geven aan dat ze behoefte hebben aan ondersteuning in uitvoeringskracht. De periode van uitgebreide afstemming over ambities, doelen en programma's (actieprogramma klimaat; RES) is zo goed als afgerond. De huidige provinciale werkwijze is nog veelal gericht op het faciliteren van afstemmingsprocessen. De komende jaren zal het accent daarin verschuiven. We adviseren de provincie om meer te focussen op ontwikkelen mét behoud van draagvlak en vervolgens op uitvoering door haar gerichte ondersteuning en samenwerking mét gemeenten.
- **Helderheid over de provinciale rol.** De stap 'van praten naar doen' vraagt om reflectie en helderheid over de provinciale rol. Op regionale vraagstukken (bijvoorbeeld wind of geothermie) hopen met name kleinere gemeenten op een regisserende, richtinggevende en aanjagende rol. Het Nederlandse poldermodel en het broze lokale draagvlak leiden soms tot onvoldoende scherpe keuzes. Grotere gemeenten hebben vaak wel voldoende capaciteit om de ET goed op te pakken.

Alle gemeenten – groot en klein – hebben een groot mandaat in de ET; provinciale ondersteuning moet de rol van gemeenten niet overnemen, tenzij dit expliciet wordt gevraagd. Bovendien wordt de rol van overheden vanuit de Omgevingswet eerder stimulerend en

faciliterend dan sturend en activerend uitgelegd.

We adviseren om regelmatig te reflecteren op de rol van de provincie in verschillende aspecten van de ET en daarover helder te communiceren. Lever maatwerk en maak onderscheid in het aanbod aan grote en kleine gemeenten.

- **Organiseer ET ontwikkel- én realisatiekracht.** Nu al is kennis en kunde over de energietransitie schaars – naar verwachting neemt die schaarste toe in een krappe, vergrijzende arbeidsmarkt in een land dat vaart wil maken met de transitie. Inzet van de provincie kan zich in de toekomst meer op het ontzorgen van het capaciteitsprobleem, om te voorkomen dat uitvoering te traag gaat. Bijvoorbeeld met een provinciale of regionale capaciteitspool met ET-projectmanagers en omgevingsmanagement en experts waar gemeenten gezamenlijk gebruik van kunnen maken. Of als de incubator voor ET-tech vanuit het economisch beleid van de provincie.

6.2 Manier van aanbieden (hoe)

Belangrijk inzicht in dit onderzoek is dat grotere en kleinere gemeenten sterk verschillende behoeften hebben. Ons advies gaat in op hoe de provincie de vindbaarheid, bruikbaarheid en het proces rondom ET ondersteuning kan verbeteren.

- **Verbeter de vindbaarheid** van de vormen van ET ondersteuning om het gebruiksgemak te vergroten. Zorg dat de vindbaarheid van ET subsidies online makkelijker is voor gemeenten, door bijvoorbeeld een zoek/filterfunctie toe te voegen aan de website. Zorg ook dat alle ET ondersteuning op één plek staat in plaats van gefragmenteerd.
- **Vergroot de bruikbaarheid van de ET ondersteuning.** Gemeenteamttenaren ervaren een wildgroei aan ET ondersteuningsvormen. Dat maakt het lastig om keuzes te maken. Bovendien is vooraf onvoldoende inzicht in de tijdsinvestering die een procedure vraagt. De provincie kan

op diverse manieren de bruikbaarheid van het ET ondersteuningsaanbod vergroten. Wij adviseren om:

- de **communicatie te stroomlijnen**: deel elk kwartaal met alle managers van de gemeenten een nieuwsbrief om te laten weten wat er nieuw is en wat eraan komt rond ET ondersteuning. Managers kunnen zorgen dat de informatie intern binnen de gemeenten bij de juiste mensen terecht komt. Dit voorkomt gefragmenteerde informatieverspreiding.
- **Creëer één integraal en handzaam overzicht** met alle vormen van ET ondersteuning en houdt dat up-to-date. De huidige informatieverspreiding gaat veel via de mail. Maak een centrale plek met alle informatie en stuur een link naar de belanghebbenden.
- **Biedt inzicht in de tijdsdruk** die (subsidie)regelingen opleveren. Zorg ook dat vanuit subsidies, er ondersteuning is voor vragen van gemeenteambtenaren. Ook kan de provincie gemeenten meer ontzorgen, bijv. door goede voorbeelden te delen van succesvolle subsidieaanvragen en eventueel door het inzetten van een 'fixer' die gemeenten helpt een subsidieaanvraag te doen.
- **Breng ET ondersteuning proactief en periodiek onder de aandacht bij gemeenten.** Dit kan middels een (half)jaarlijks Webinar over welke ET ondersteuning er is, maar ook door een roadshow (ga als provincie naar de gemeenten toe) en door persoonlijk het netwerk te onderhouden met contactpersonen per gemeente.

Het laatste advies gaat over het **proces**. Blijf in gesprek met (met name de kleinere) gemeenten om zo de ondersteuningsvraag en het ET ondersteuningsaanbod beter op elkaar af te stemmen. Zorg ook dat op de provinciewebsite een handzaam overzicht staat met contactgegevens over wie binnen de provincie over welk ET thema gaat (waterstof, warmte, wind, etc.).

A photograph of several wind turbines in a field during sunset. The sky is a mix of blue and orange, and the ground is covered in green grass. Bare tree branches are visible in the foreground and background. A semi-transparent white box is overlaid on the left side of the image, containing the title text.

Bronnen & Bijlagen

Geraadpleegde bronnen

- Berenschot (2022); CO2-impactanalyse Noord-Holland; Eindrapport.
- MRA; Inventarisatie huidige ondersteuningsaanbod voor gemeenten in de MRA bij de energietransitie; Rapport.
- NHN; Noord-Holland Noord: De waterstofhub van de toekomst; Position Paper.
- Overheid.nl; Uvr subsidie stimulerend energietoezicht bedrijven Noord-Holland 2021; Webpagina.
- Overheid.nl; Uvr subsidie regievoering transformatorstations en tracés Noord-Holland 2021; Webpagina.
- Overheid.nl; Uvr subsidie Zonne-energieleverende parkeerterreinen Noord-Holland 2022; Webpagina.
- Overheid.nl; Uvr warmtetransitie gebouwde omgeving op wijkniveau Noord-Holland 2022; Webpagina.
- PAW; Programma Aardgasvrije Wijken – Proeftuinen op de kaart; Webpagina.
- Platform 31, 2020; Kleine gemeenten aan de slag met de energietransitie Voorbeelden en inzichten,
- Provincie NH; Warmtetransitie: de Noord-Hollandse aanpak; Rapport.
- Provincie NH; Loket – Subsidies; Webpagina.
- RES NHN en RES NHZ; Webpagina.
- RES; Ondersteuning vanuit de provincie voor de Regionale Energietransitie (RES); Infographic.
- RES; Regeling meervoudig ruimtegebruik; Document.
- RES; Regeling participatie; Document.
- RES; Regeling ruimtelijke samenhang; Document.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland; Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (SDE++); Webpagina.
- Servicepunt Duurzame Energie (2022); Evaluatie 2022; Rapport.

Bronvermelding foto's

• Titelpagina	Johannes Abeling, Provincie-Noord Holland
• Inleiding	Beeldbank VINU
• Aanpak	Beeldbank VINU
• Overzicht	Beeldbank VINU
• Inzicht	Provincie Noord-Holland
• Benchmark	Jelle Postma, VINU
• Advies (titel)	Beeldbank VINU
• Advies (tekst)	Provincie Noord-Holland
• Bronnen	Jessica van Grootveld, VINU

Bijlagenoverzicht

1. Overzicht van de geraadpleegde organisaties en personen
2. Overzicht van provinciale ET ondersteuning aan gemeenten
3. Enquêtevragen
4. Enquêteresultaten
5. Leidraad verdiepende interviews
6. Hoofdpunten/resultaten verdiepende interviews
7. Resultaten benchmark

Bijlage 2 'overzicht van provinciale ET ondersteuning aan gemeenten' is hieronder weergegeven. Alle andere bijlagen zijn opgenomen in een apart bijlagendocument.

Bijlage 2: Overzicht van provinciale ET ondersteuning aan gemeenten

Thema	Type	Aanbod	Meer informatie
Algemeen	Financiële ondersteuning/ subsidie	Programmabureau NHN & NHZ	energieregionhn.nl
		Servicepunt Duurzame Energie (SPDE)	energieregionhz.nl
	Capaciteitsversterking/ advies	Subsidie voor inhuur capaciteit	Subsidieloket provincie Noord-Holland
	Kennisontwikkeling & -deling	Handreikingen, brochures en algemene informatie	Webpagina's per thema
	Data & monitoring	Monitor Omgevingsverordening	noord-holland.tercera-go.nl
Regionale Klimaatmonitor		klimaatmonitor.databank.nl	
RES	Financiële ondersteuning/ subsidie	Zonne-energieleverende parkeerterreinen Noord-Holland	Subsidieloket provincie Noord-Holland
		HIRB+ duurzaamheid Noord-Holland	Subsidieloket provincie Noord-Holland
		HIRB+ ondersteuning toekomstbestendige werklocaties	Subsidieloket provincie Noord-Holland
		Stimulerend energietoezicht bedrijven Noord-Holland	Subsidieloket provincie Noord-Holland
	Capaciteitsversterking/ advies	Regeling ruimtelijke samenhang	noord-holland.nl
		Regeling procesparticipatie	noord-holland.nl
		Regeling meervoudig ruimtegebruik	noord-holland.nl
		Expertpools	RES Uitvoeringsprogramma
		Specifiek advies bij opstellen transitievisie voor kleine gemeenten	RES Uitvoeringsprogramma
	Kennisontwikkeling & -deling	JongRES	energieregionh.nl
		Kennisagenda RES	energieregionh.nl
		Schooldakrevolutie	schooldakrevolutie.nl
	Data & monitoring	RES viewer	Viewer RES Zoekgebieden NH
		Monitor omgevingsvisie	cijfers.noord-holland.nl
		Dashboard Energietransitie	cijfers.noord-holland.nl
Datatool – Zonnedakje		zonnedakje.nl	

Thema	Type	Aanbod	Meer informatie
Warmte	Financiële ondersteuning/ subsidie	Warmtetransitie gebouwde omgeving op wijkniveau	Subsidieloket provincie Noord-Holland
	Capaciteitsversterking/ advies	Gebiedsgerichte vastgoedscan voor coöperaties i.s.m. gemeenten	mratuurzaam.nl
		1-op-1 advies (via Strippenkaart)	servicepuntduurzameenergie.nl
		Specifiek advies bij opstellen transitievisie voor kleine gemeenten	mratuurzaam.nl
		Ondersteuning bij BZK-aanvragen proeftuinen	mratuurzaam.nl
	Kennisontwikkeling & -deling	Kennisessies SPDE	servicepuntduurzameenergie.nl
		Lerend Netwerk in de provincie	servicepuntduurzameenergie.nl
		Serious Game Warmtetransitie	servicepuntduurzameenergie.nl
		Toolkit wijkaanpak	servicepuntduurzameenergie.nl
	Data & monitoring	Transitievisie-Warmtekaart	servicepuntduurzameenergie.nl
		Warmtedataregister	geoapps.noord-holland.nl
		Warmte-Viewer	noord-holland.nl
		Warmtebronnenregister	noord-holland.nl
		Datatool – Doelgroepen energiebesparing in beeld	servicepuntduurzameenergie.nl
		Status Transitievisies Warmte provincie Noord-Holland	servicepuntduurzameenergie.nl
Infrastructuur	Financiële ondersteuning/ subsidie	Regievoering transformatorstations en tracés Noord-Holland	Subsidieloket provincie Noord-Holland
		Subsidie Oplossingen bij Netcongestie Noord-Holland (SON)	Subsidieloket provincie Noord-Holland
	Capaciteitsversterking/ advies	Taskforce Energie-Infrastructuur Noord-Holland	noord-holland.nl
Waterstof	Financiële ondersteuning/ subsidie	Duurzame waterstofprojecten Noord-Holland	Subsidieloket provincie Noord-Holland
	Capaciteitsversterking/ advies	Regiodeal Maritiem Cluster Kop	waterstofnhn.nl
	Kennisontwikkeling & -deling	Maritime Emerging Technologies Innovation Park (METIP)	metip.nl

Colofon

Opdrachtgever	Provincie Noord-Holland Houtplein 33 2021 DE Haarlem
Opdrachtgever	Paul Lensink
Opdrachtnemer	VINU Herengracht 20 2312 LD Leiden www.vinu.nl
Adviesteam	Jessica van Grootveld Alexandra Lamp Thijs Stam
Status document	Definitief
Datum	31 januari 2023